

การพัฒนาพื้นที่ภาคกลาง

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง

ภาคกลาง เป็นภูมิภาคตอนกลางและเป็นพื้นที่ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มีกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศตั้งอยู่พื้นที่ภาคกลางเดิม ประกอบด้วย 25 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพฯ) มีพื้นที่รวม 63.96 ล้านไร่ หรือ 1 ใน 5 ของประเทศ พื้นที่มีขนาดใหญ่รียงจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอนที่แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสาขาต่าง ๆ พัดพามา สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง จนได้รับสมญาว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของไทย และเป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากที่สุด ลักษณะพื้นที่ภาคกลางสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 พื้นที่ที่สำคัญ คือ

ภาคกลางตอนบน เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ โดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบกว้างที่เกิดจากดินตะกอนที่แม่น้ำพัดพามา โดยมีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำป่าสัก จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก

ภาคกลางด้านตะวันออก โดยตอนบนเป็นที่ราบลุ่มน้ำบางปะกง และตอนล่างเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออก มีแม่น้ำสายสั้น ๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง เป็นต้น ลักษณะชายฝั่งทะเลมีหาดทรายสวยงามและมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายเลียบตามแนวชายฝั่ง นับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

ภาคกลางด้านตะวันตก มีลักษณะเป็นเทือกเขาและหุบเขาแต่มีความสูงไม่มากนัก เทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาถนนธงชัย ที่ราบลุ่มที่สำคัญในภาคนี้คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของแม่น้ำใหญ่ 2 สาย คือ แควน้อย และแควใหญ่ ไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสงคราม

ในปี 2524 ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางการพัฒนาครั้งใหญ่ในพื้นที่ภาคกลางด้านตะวันออก โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นฐานเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมแห่งใหม่ของประเทศ และเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอินโดจีน เพื่อกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพมหานครไปสู่ภูมิภาคในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกอย่างเป็นระบบ โดยให้เป็นแหล่งจ้างงานและที่พักอาศัยใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการแข่งขันกับตลาดโลก ทำให้พื้นที่ภาคกลางมีลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนจนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ภาค

ดังนั้น เพื่อให้มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับพื้นที่ ปัจจุบันภาคกลางจึงได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ภาค คือ **ภาคกลาง** ประกอบด้วย 17 จังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพฯ) ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง ชัยนาท ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ และ**ภาคตะวันออก** ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว จันทบุรี และตราด พร้อมทั้งได้มีการจัดทำแผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร และแผนพัฒนาภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญในแต่ละภาค ดังนี้

ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับที่ดีทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง ระบบชลประทาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ส่งผลให้ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานครมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาสูง ที่เด่นชัดคือการเป็นที่ตั้งของกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางบริหารราชการ ศูนย์กลางเศรษฐกิจและธุรกิจสำคัญของประเทศ เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับและมีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากรการวิจัย เป็นที่ตั้งของสถานพยาบาลที่ดีที่สุดและมากที่สุดของประเทศ เป็นฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมส่งออกและแหล่งจ้างงานหลักของประเทศ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของประเทศและภูมิภาคอาเซียน เป็นแหล่งรวมของแม่น้ำสายสำคัญและมีพื้นที่ลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ชลประทานมากที่สุดเป็น

“**อู่ข้าว อู่น้ำ**” ของประเทศ เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรของประเทศ และมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ชะอำ-หัวหิน ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดสามชุก อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ฯลฯ และมกราคม เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้เดินทางมาเยือนมากที่สุดในโลก (Global Destinations Cities Index) รวมทั้งเป็นพื้นที่ในแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้

นอกจากนี้ การเปิดเสรีการค้าและการลงทุนกับประเทศกลุ่ม CLMV การพัฒนาความเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมผู้สูงอายุและกระแสการรักษาสุขภาพและความนิยมธรรมชาติ ตลอดจนแผนงานโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระหว่างภาค จะทำให้ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานครมีโอกาในการพัฒนาหลายประการ อาทิ มีโอกาสในการขยายตลาดส่งออกสินค้าอาหารและอุตสาหกรรม การเพิ่มการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการผู้บริโภคที่หลากหลาย

อย่างไรก็ตาม ภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาและประเด็นท้าทายที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัญหาคุณภาพชีวิตของคนในเมือง อาทิ ปัญหาจราจร ขยะ น้ำเสีย ฯลฯ ปัญหาการดูแลผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทักษะกำลังแรงงานอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่สอดคล้องกับระดับการพัฒนาของภาค พื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ลดลงจากการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม และเป็นการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีจำนวนมาก อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แรงงานเข้มข้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวกระจุกตัวในกรุงเทพฯ และบางจังหวัด แหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่รู้จักและขาดความพร้อมจึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักแรมในพื้นที่ มีสถาบันการศึกษาและวิจัยชั้นนำทุกระดับแต่ยังขาดการนำผลงานวิจัยที่สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่ชัดเจน

ดังนั้น การพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นต้องรักษาความมีชื่อเสียงของกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองชั้นนำระดับโลกตลอดไปควบคู่กับการใช้ศักยภาพพื้นฐานด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำ และความพร้อมของสถาบันการศึกษา/วิจัยในการยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งการเร่งรัดผลักดันเส้นทางลัดโลจิสติกส์เชื่อมโยงทวาย (เมียนมา) กับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อให้ภาคกลางเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงเส้นทางทางการค้าการขนส่งระหว่างทะเลตะวันตกและทะเลตะวันออกในระยะยาว โดยมีเป้าหมาย “พัฒนากรุงเทพฯ กลุ่มมหานครทันสมัย และภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง” ด้วย 6 แนวทางหลัก

แนวทางที่ 1 พัฒนากลุ่มมหานครทันสมัย ระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง โดยเร่งพัฒนาระบบขนส่งมวลชนและระบบขนส่งสาธารณะ ก่อสร้างถนนวงแหวน ถนนเชื่อมต่อ (Missing link) สะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา จัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้มาตรการผังเมืองควบคุมการใช้พื้นที่รวมทั้งคุ้มครองแหล่งอนุรักษ์และทัศนียภาพเมือง พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุ และออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการต่าง ๆ ให้สามารถรองรับคนทุกกลุ่มในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน (Universal Design) แก้ไขปัญหาขยะ น้ำเสีย น้ำท่วม และมลภาวะทางอากาศ อันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชนเมือง ป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ วางระบบป้องกันภัยอาชญากรรมและภัยก่อการร้ายในเขตกรุงเทพฯ และพื้นที่ต่อเนื่อง พัฒนาเมืองปริมณฑลให้เป็นเมืองศูนย์กลางการบริการธุรกิจและการพาณิชย์ ศูนย์กลางการขนส่งและโลจิสติกส์ ศูนย์บริการด้านสุขภาพและการศึกษาและเมืองที่อยู่อาศัย

แนวทางที่ 2-พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค โดยพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ อาทิ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ชะอำ-หัวหิน สนามกอล์ฟระดับโลกที่เพชรบุรี กาญจนบุรี และพระนครศรีอยุธยา พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอย่างยั่งยืน เพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มประวัติศาสตร์และศาสนา กาญจนบุรี-สุพรรณบุรี-พระนครศรีอยุธยา-อ่างทอง-สิงห์บุรี-ชัยนาท-ลพบุรี-สระบุรี-นครปฐม-ราชบุรี-เพชรบุรี กลุ่มดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนไทย อาทิ นนทบุรี-สมุทรสาคร-นครปฐม-เพชรบุรี และกลุ่มท่องเที่ยวทางน้ำ อาทิ พระนครศรีอยุธยา-นนทบุรี-ปทุมธานี-อ่างทอง-สิงห์บุรี พัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งผลิตสินค้า OTOP และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แนวทางที่ 3-ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและ

อุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยนำผลการวิจัยและพัฒนาของสถาบันวิทยาศาสตร์ข้าวแห่งชาติมาใช้ในการพัฒนาการผลิตข้าวในพื้นที่ พัฒนามาตรฐานฟาร์มเพื่อผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) จากสินค้าเกษตรหลักของภาค ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อยกระดับสู่ Smart Farmer และ Smart Farming เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ทรัพยากรประมงทะเล เพิ่มความสามารถการแข่งขันอุตสาหกรรมประมง (สมุทรสาคร) อุตสาหกรรมก่อสร้าง (สระบุรี) อุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ (พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี สมุทรปราการ) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนากาญจนบุรี-ราชบุรี-เพชรบุรี ตอนบนให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และปศุสัตว์ และกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชื่อมโยงกับแหล่งผลิตในเมียนมา ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ SMEs และ Start Up

แนวทางที่ 4-บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ

เพื่อแก้ไขปัญหาหน้าท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซาก ป้องกันและแก้ไขปัญหาหน้าท่วมพื้นที่เศรษฐกิจ ชุมชน แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ป้องกันการบุกรุกทำลายป่าและฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ขุดลอกลำน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณการกักเก็บน้ำและใช้ในการขนส่ง รวมทั้งฟื้นฟูคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาและท่าจีนตอนล่าง ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล

แนวทางที่ 5 เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยพัฒนาทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง และรถไฟ เชื่อมกรุงเทพฯ-กาญจนบุรี เร่งพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดกาญจนบุรี พัฒนามาตรฐานด้านชายแดนไทย-เมียนมา บ้านพุน้ำร้อน ด้านเจดีย์สามองค์ และด่านสิงขร พัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจของภาคกลางตามแนวแกนหลัก การเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายกับ EEC

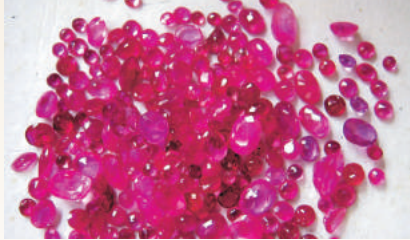
แนวทางที่ 6 พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาค เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ โดยเร่งดำเนินการแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงภาคกลางกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ อาทิ เชื่อมโยงภาคเหนือด้วยรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-พิษณุโลก และรถไฟทางคู่ลพบุรี-ปากน้ำโพ เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-นครราชสีมา และทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบางปะอิน-นครราชสีมา เชื่อมโยงภาคตะวันออกด้วยรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-ระยอง ทางหลวงพิเศษ พัทยา-มาบตาพุด และรถไฟทางคู่ฉะเชิงเทรา-คลองสิบเก้า-แก่งคอย เชื่อมโยงภาคใต้และภาคใต้ชายแดนด้วยรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-หัวหิน และรถไฟทางคู่ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร และพัฒนาพื้นที่รอบสถานีขนส่งระบบรางในเมืองและบริเวณเมืองชายแดนที่มีศักยภาพ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ด้วย 6 แนวทางหลักดังกล่าวประชาชนในภาคกลางจะมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น และภาคกลางจะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Southern Economic Corridor และ Southern Coastal Economic Corridor) ที่เชื่อมโยงเมียนมา-ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม เป็นศูนย์รวมที่ตั้งของอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ (Industrial heartland) และมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีท่าเรือน้ำลึก และระบบโครงข่ายการขนส่งทางถนน และรถไฟที่สนับสนุนการเปิดประตูการขนส่งของประเทศเข้าสู่ระบบโครงข่ายการเดินทางนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่ยุ้จักแพร่หลายในระดับนานาชาติ อาทิ พัทยา-บางแสน เกาะช้าง และเกาะเสม็ด เป็นแหล่งผลิตอาหารสำคัญของประเทศ อาทิ ผลไม้เมืองร้อน ที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และปศุสัตว์ที่สำคัญ ได้แก่ สุกร ไก่ รวมทั้งประมงน้ำเค็ม เนื่องจากมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมแก่การทำประมงน้ำลึก และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

ดังนั้น การพัฒนาภาคตะวันออก
ระยะต่อไป จะต้องพัฒนาต่อยอด
ฐานเศรษฐกิจที่มีอยู่ของพื้นที่ระเบียง
เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)
โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์
และการค้าบริการ ควบคู่ไปกับการใช้ศักยภาพความอุดมสมบูรณ์
ของดินและน้ำและความพร้อมของสถาบันการศึกษา/วิจัย
ยกระดับสินค้าการเกษตรและบริการให้มีมูลค่าสูง โดยมี
เป้าหมาย “พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำของ
อาเซียน” ด้วย 5 แนวทางหลัก

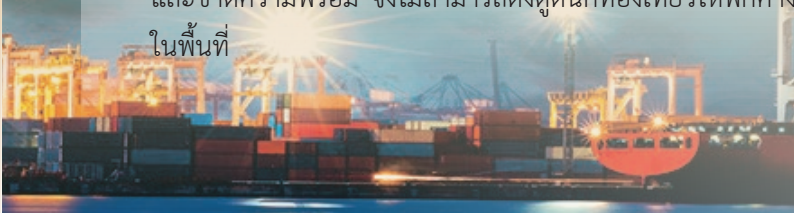
แนวทางที่ 1 พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความทันสมัยที่สุดของ
ภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาโครงข่ายความเชื่อมโยงด้านการ
คมนาคมขนส่งหลักให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม
และเมืองในอนาคต ได้แก่ พัฒนาสนามบินอู่ตะเภาให้เป็น
สนามบินพาณิชย์ระหว่างประเทศอีกแห่งหนึ่ง รถไฟความเร็วสูง

เชื่อม 3 สนามบิน ท่าเรือแหลมฉบังระยะ 3 ท่าเรือมาบตาพุด
ระยะ 3 ท่าเรือสัตหีบ รถไฟทางคู่เชื่อม 3 ท่าเรือ และทางหลวง
พิเศษระหว่างเมือง ช่วงพัทยา-มาบตาพุด ส่งเสริมการพัฒนา
กลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่ง
อนาคตในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พัฒนา
บุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี เพื่อผลิตกำลังคน
ให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย พัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวชายทะเลนานาชาติในจังหวัดชลบุรี-ระยอง ให้เป็น
ฐานการกระจายรายได้และการสร้างงานให้แก่ชุมชน พัฒนา
สภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่
เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล ได้แก่
ฉะเชิงเทรา: เมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำที่ทันสมัย **พัทยา**: เมืองท่องเที่ยว
เชิงธุรกิจ สุขภาพ และนันทนาการ **อู่ตะเภา**: ศูนย์ธุรกิจการบินและ
โลจิสติกส์อาเซียน **ระยอง**: เมืองแห่งการศึกษาและวิทยาศาสตร์
เมืองนานาชาติที่มีธุรกิจทันสมัย

นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งเจียระไนอัญมณีที่มีคุณภาพ
และมีชื่อเสียง และมีพรมแดนติดกับชายแดนกัมพูชา จึงเป็นจุด
การค้าชายแดนที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ และในอนาคตพื้นที่ภาคนี้
ยังมีโอกาสในการพัฒนาและเจริญเติบโตสูงจากนโยบายในการ
พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ด้วย
การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จจากการพัฒนาพื้นที่
ชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard โดยในระยะแรก
จะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดของภาคตะวันออก
คือ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ส่งผลให้พื้นที่ภาค
ตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการเพิ่มความสามารถใน
การแข่งขันและทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้ในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ภาคตะวันออกก็ยังมีปัญหาและประเด็น
ท้าทายที่สำคัญคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองอุตสาหกรรม เช่น
มลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอ
ต่อความต้องการ ปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคเกษตรและทักษะ
แรงงานภาคอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่สอดคล้องกับการพัฒนา
ของภาค ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของ
เมืองที่เกิดขึ้น รวมถึงการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม
ส่วนใหญ่ยังขาดการนำนวัตกรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แรงงาน
เข้มข้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว
กระจุกตัวในบางจังหวัด แหล่งท่องเที่ยวรอบนอกไม่เป็นที่รู้จัก
และขาดความพร้อม จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้าง
ในพื้นที่

แนวทางที่ 2 พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นแหล่งผลิต

อาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยพัฒนาการผลิตและการค้าผลไม้ภาคตะวันออก ให้เป็นศูนย์ผลไม้เมืองร้อนแห่งเอเชีย ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ สุกรและไก่ในจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา ให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐานความปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางที่ 3 ปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและบริการ

บริการด้านการท่องเที่ยว โดยฟื้นฟูและปรับปรุงการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี และตราด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม

แนวทางที่ 4 พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็น

ประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อนุรักษ์ประเทศ จังหวัดสระแก้ว ให้เป็นประตูและศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาและเวียดนาม พัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขนาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ให้เป็นศูนย์กลางธุรกิจ

การค้าชายแดนและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับจังหวัดเกาะกวมพูชา ตลอดจนพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนบ้านแหลมและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ให้เป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนเชื่อมโยงกับจังหวัดพระตะบองและไพลินของกัมพูชา

แนวทางที่ 5 แก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและ

จัดระบบการบริหารจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยบริหารจัดการน้ำเพื่อบรรเทาภาวะฝนแล้งและน้ำท่วม จันทบุรีและตราด ฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ คุ้มครองและฟื้นฟูป่าชายเลน ปะการัง หญ้าทะเล และป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่กัดเซาะรุนแรง ได้แก่ จันทบุรีและฉะเชิงเทรา ดำเนินการตามมาตรการจัดการมลพิษทางอากาศ ได้แก่ สารอินทรีย์ระเหยง่าย และฝุ่นละอองขนาดเล็กในจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยว และพื้นที่อุตสาหกรรม รวมทั้งจัดการน้ำทิ้งจากครัวเรือนและโรงงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ในบริเวณแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการรวบรวม ขนย้าย และการกำจัดขยะจังหวัดชลบุรีและระยองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ด้วย 5 แนวทางหลักดังกล่าว ประชาชนในภาคตะวันออกจะมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้นและภาคตะวันออกจะมีบทบาทสำคัญในการ “เชื่อมโลกให้ไทยแล่น”

